

Süleyman Demirel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Y.2006, C.11, S.1 s.337-356.

KENTTE VE KIRDA SİYASAL KATILMA BİÇİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE FORMS OF POLITICAL PARTICIPATION AREAS ON URBAN AND RURAL

Arş.Gör.Hakan M. KIRIŞ*

ÖZET

Bu çalışma kentte ve köydeki bireylerin siyasal katılma biçimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Kentte yaşayan bireylerin kentin sağladığı olanaklar nedeniyle siyasal katılma biçimleri daha çeşitlidir. Öte yandan köyde yaşayan bireyler geleneksel değerlere bağlı bir siyasal kültüre sahiptir. Bu çalışmada yer alan veriler, Isparta kenti ve köylerinde yapılan alan araştırması yoluyla elde edilmiştir. Araştırma verileri günümüzde de kent ve köy ayrımının sürdüğünü ve bu durumun siyasal katılma şekilleri ve yoğunluğu üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

ABSTRACT

This study makes an effort on researching individuals, who live in urban or rural, have political participation conscious. Political behaviors of individuals living in urban are more effective and various owing to urban possibilities. On the other hand individuals, living in rural, have political culture, which depend on traditional values. Data in this study is supplied by case study investigation in province of Isparta and it's villages. Investigation data shows continuing urban and rural differentiation and this condition effects on political participation various and density today.

Siyasal Katılma, Kent, Köy, Isparta.
Political Participation, Urban, Rural, Isparta.

GİRİŞ

Siyasal katılma¹, sadece yönetimin meşruiyetinin halka dayanması gerekliliğinin günümüzde yetersiz kalması ile bugünün demokrasilerinde varolması gereken en önemli olgulardan biri olarak anlaşılmalıdır. İletişim ve ulaşım teknolojilerindeki yeniliklerin mesafe ve sınır engelleri olmadan

* Süleyman Demirel Üniversitesi SBE Kamu Yönetimi ABD.

¹ Siyasal katılma ile ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Biz burada Daver'in yaptığı genel bir tanımlamadan yararlanabiliriz. Buna göre siyasal katılma, yurttaşın siyasal sisteme göre "durumunu, tutumunu ve davranışını" gösteren bir kavram olarak tanımlanmaktadır.bkz. Bülent DAVER, *Siyaset Bilimine Giriş*, Siyasal Kitabevi, Ankara 1993, s.203

erişilebilirliği sağlaması, tek boyutlu ve tek aktörlü yönetimlerin meşruiyetini sorgulamamıza neden olmuştur. Artık sistemin demokratikliği seçimlere katılıp oy vermenin yanında diğer siyasal katılım yollarının kullanılma oranına göre belirlenmektedir.

Yurttaşların demokratik düzen içinde her tür yasal aracı siyasal katılma amacıyla kullanmaları mümkündür.ⁱⁱ Böylece yurttaşlar kendileri hakkında temsilcileri tarafından karar alınması yerine kendi geleceklerini yönlendirecek politikaları belirleme veya etkileme hakkını sağlamış olmaktadır. Bu yönüyle siyasal katılma demokrasiler ve siyasal sistemler için en önemli araçlardan biri olarak anlaşılmalıdır.

Bununla birlikte ülkeden ülkeye hatta bölgeden bölgeye değişebilen siyasal kültürler siyasal katılmanın söz konusu edildiği kadar etkin düzeyde kullanılmasına engel olabilmektedir. Bu sebeple siyasal katılma tanımlarında, toplumların yapısal farklılıklarından kaynaklanan katılmanın düzey ve biçimlerinin vurgulandığı özelliklere ağırlık verilmesi gerekmektedir. Ağırlıklı olarak batıda geliştirilen katılma tanımları gelişmekte olan ülkelerde bu olguyu açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Siyasal katılmayı tanımlama yoluna giderken, gerçek ve biçimsel katılma düzeylerinin toplumlar ve rejimler arasında farklılık göstermesi nedeniyle, siyasal katılmanın niteliği ile niceliği arasında bir ayrıma gitmek gereklidir[ÖZER,1988:157].Bu ayrıma bir de toplum yapılarını eklemek gereklidir. Bu çalışmada da siyasal kültürleri hiç şüphesiz farklılık arz eden kent ve köy toplumlarındaki siyasal katılma biçimleri üzerine yürütülen bir araştırmanın verileri değerlendirilmektedir. Alan araştırması Mayıs ve Haziran 2005 tarihlerinde Isparta kenti ile köylerinde anket formunda yer alan siyasal katılmaya ilişkin soruların örneklem kitlesine yöneltilmesi ve alınan yanıtların değerlendirilmesi yoluyla yürütülmüştür.

1. KENTTE VE KIRDA SİYASAL KATILMA

Yerleşme şekli ve kentleşme düzeyi bireylerin siyasal davranışları üzerinde oldukça etkilidir. Kent ile köy, birer yerleşim birimi olmalarının ötesinde birey yaşamları kadar ekonomik ve siyasal sistemlere etki eden değişik sosyo - ekonomik ve kültürel özelliklere sahip birimlerdir.ⁱⁱⁱ

En genel şekliyle tarımsal üretim dışındaki üretim faktörlerinin ağırlıklı olduğu, tarım sektörünün göreceli ağırlığının yerini sanayi ve hizmet

ⁱⁱ Yasal olmayan araçlar da siyasal katılma için kullanılabilir. Ancak bu türlü yolların kullanımı kavramın anlamı ile bağdaşmadığından siyasal katılma tanımı yapanlar arasında yasal olmayan yolların kavramın kapsamı dahiline alınıp alınmayacağı konusunda görüş ayrılıkları mevcuttur. Daha geniş bilgi için bkz. Esat ÖZ, **Tek Parti Yönetimi ve Siyasal Katılma**, Gündoğan Yayınları, Ankara 1992, s.40.

ⁱⁱⁱ Bu konuda “*kent – köy karşıtlığı*”, “*şehir – köy tezatı*”, “*kent – kırsal karşıtlığı*”, “*kent – köy çelişkisi*” ve yabancı kaynaklarda “*antithesis of town and country*”, “*contradiction between town and country*”, “*the town – country dichotomy*”, “*contradictory relationship between town and country*”, “*confrontation between city and countryside*”, “*opposition between city and countryside*” gibi kullanımlar mevcuttur. Bkz.Hacı KURT, **Türkiye’de Kent – Köy Çelişkisi**, Siyasal Kitabevi, Ankara 2003, s.3.

sektörlerine bıraktığı bir yerleşim yeri olarak tanımlanabilecek kent^{IV} günümüzde, pek çok bakış açısına tabi tutulabilir. Modern dünyada pek çok kent türünden söz etmek mümkündür. Kasabaları, yerel kentleri, büyük kentleri, metropolleri artık yetersiz kalmakla birlikte halen “kent” ana başlığında sınıflandırmaktayız. Bu ana başlık altında söz konusu olduğu gibi kasabadan metropole kadar gerek demografik gerekse nitelik bakımından çok farklı gerçekliklere vurgu yapmaktayız. Büyük kentlerde, teorik kent algılamasının yanı sıra pratikle ortaya çıkmış göç, gecekondu ve enformel sektörlerin varlık ve büyüklüğü gibi durumlarla da karşı karşıya bulunmaktayız.

Bütün bu karmaşıklığa rağmen kent kavramı ile vurgulamak istediğimiz bazı özgün nitelikler bulunmaktadır. Her şeyden önce kent, kırsal paradigmanın değişimidir. Sosyal hayatın kurulumu, aile yapısı, bireylerin düşünsel ortamı ve faaliyetleri ile köyden farklılaşır. Kente göç edenleri de yeniden yaratan bu süreç kaderci – kapalı yapıları mücadeleciler – açık olana dönüştürür.

Siyasal davranışların sergilenmesinde kent insanının daha girişken ve etkin olması beklenir. Onun elindeki araçların sağladığı avantaj da bu kanıyı güçlendirici niteliktedir.

Köy, kır yerleşmelerinin ortak adı olarak bir geleneksel yaşam stilini vurgular.^V Nüfusun az ve birincil ilişkilerin yoğun olduğu, sosyal yaptırım gücünün hukuktan öte teamüle dayandığı ve hayatın her alanında toplumsal kontrolün olup bununla da güvenliğin sağlandığı kente göre ilkel yerleşim yeridir. Köy ilk insan yerleşimlerinden bu yana varolan primitif yapıyla modern çağda tutuculuğun, kalıp davranışların kaynağı olarak görülmektedir.

Geleneksel toplumlar olarak kabul edilen köy toplumlarında değişme yokluğu veya azlığı, ilkel teknik ve zayıf üretim, tarımsal ağırlıklı yapı ve kapalı ekonomi, feodal ve paylaşılmayan siyasal yapı, geniş aile düzeni, kaderci zihniyet ve yerel kültüre bağlılık ile yetenek yerine soya dayalı kamusal görevler gibi ortak özellikler bulunmaktadır[ÖZTEKİN, 2003:218-220]. Buna karşılık modern toplumlar olan kent toplumlarında ise her alanda bol üretim, yüksek eğitim düzeyi, yoğun toplumsal hareketlilik, çekirdek aile, çoğulcu ve katılımcı demokrasi, dinamik ve sınıflı gibi ortak özellikler bulunmaktadır[ÖZTEKİN, 2003:220-221].

Köylerde bilgi edinme, gelişmeleri yorumlama amaçlarıyla kullanılabilir araçların kentten az ve sınırlı olması köy insanının siyasal etkinliğini kısıtlayıcı gibi görünmektedir. Son dönemde köylerde kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasına rağmen geleneksel önderlerin rolünün sürdüğü söylenebilir. Çünkü kitle iletişim araçlarının yaydığı bilgiyi bu önderler yorumlayıp çevreleriyle paylaşmaktadır. Bunun için köylerde siyasal davranışlar, kişiden kişiye değil, köyden köye farklılaşarak oluşmaktadır

^{IV} Kent kavramının detaylı bir tanımı için bkz. Asuman ÇEZİK, **Kentleşme Yerleşme Sektör Raporu**, DPT-SPD Yayını, Ankara 1982, s.17.

^V Köy kavramının detaylı bir tanımı için bkz. Cavit Orhan TÜTENGİL, **100 Soruda Kırsal Türkiye'nin Yapısı ve Sorunları**, 4.basım, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1983, s.1.

[ÖZSOY,2004:16]. Seçime katılma özel durumunda pek çok ülkede kırsal katılmanın kentsel katılmadan fazla oranda olduğu da tespit edilmiştir. Bu durum yüksek kentleşme oranları ve hızına rağmen yine de köyün siyasal sistem üzerindeki etkisinin yadsınamayacağına işaret etmektedir.

Kentleşme oranının artmasıyla paralel olarak eğitim düzeyi yükselmekte, etnik bölünmelerin yerini toplumsal işbölümünün ortaya çıkardığı bölünme ve örgütlenmeler almaktadır. Kitle iletişim araçları gelişmekte, kamuoyunun etkinliği artmakta ve sistem demokratikleşmektedir. Geleneksel yapı tekelci ve baskıcı bir siyasal düzeni kolaylaştırırken, bu yapının çoğulcu yönde değişmesi daha bilinçli, sorgulayan ve düşüncelerini ifade eden etkin bir kamuoyu oluşmasına zemin hazırlamaktadır [ÖZSOY, 2004:17].

Nie ve Verba kentte ve köyde görülen siyasal katılma düzeylerini açıklamak üzere birbirinin karşıtı olan başlıca iki yaklaşımdan söz etmektedir. Bunlardan ilki olan harekete geçirme modelinde kentleşme ile siyasal katılmanın da artacağı öngörülmektedir. Bireye daha fazla mesaj ulaşması, siyasete katılan diğer kişilerle etkileşim, çevrenin bireyin etkinliklerini desteklemesi ve siyasal etkinliklerde bulunmaya uygun kişisel özelliklerin gelişmesi kent yaşamının bir sonucu olarak siyasal katılmayı arttırıcı etkide bulunmaktadır. Buna karşıt görüşler ileri süren topluluğun çözülmesi modeli ise yerleşim yerinin büyümesinin siyasal katılmayı azaltacağını ileri sürmektedir. Modele göre vatandaşın köy ve kasabanın küçük ve sıcak ortamından, kentin dev ve anonim ortamına göçmesiyle yaşanan değişimler sonucu yerel yönetimin önemi azalmakta, yerel katılma da giderek anlamsızlaşmaktadır. Ayrıca seçmenlerin ilgisi dağılmakta, salt yerel topluluk üzerinde yoğunlaşmamaktadır. Siyasal eylem alanı genişlediğinden ve daha karmaşık bir yapıya ulaştığından, anlamlı bir siyasal katılmanın gerçekleştirilmesi güçleşmektedir[NIE,VERBA,1989:43]. Bu modellerin geçerliliği ülkeden ülkeye ve aynı ülke içinde farklı dönemlerde geçerli olabildiği veya geçerliliğini yitirdiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu modellerin değerlendirmesinin farklı siyasal katılma yolları için farklı sonuçlar doğurabileceğini göz önünde bulundurmamak gereklidir.

Kentin miting ve toplantı gibi faaliyetlere katılmak, siyasal parti bünyesinde görev almak, seçimlerde aday olmak, siyasal karar alıcılara yakınlık ya da kolay ulaşabilme gibi pek çok imkanı sağlaması kentlerde yüksek siyasal katılma düzeyleri için ortam hazırlamaktadır. Bununla birlikte en yaygın şekilde kullanılan siyasal katılma yolu olan oy verme söz konusu olduğunda Kalaycıoğlu, yapılan çalışmaların çoğunluğunda oy verme ile ilgili verilerin topluluğun çözülmesi modelini desteklediğini belirtmektedir [KALAYCIOĞLU,1983:24]. Modele göre köy seçmenleri kendilerini kenttekilere göre daha etkin hissetmekte ve bu sebeple daha yüksek bir oranda seçimlere katılma davranışı göstermektedirler.

Diğer yandan kırsal bölgelerdeki daha yüksek siyasal katılmayı açıklamak için genellikle köylerin daha küçük ve türdeş oldukları, sosyal dayanışmanın ve sosyal baskıların daha kuvvetli olduğu ve yöresel eşrafın çok sayıda seçmeni daha büyük kolaylıkla mobilize edebildiği ileri

sürülmüştür. Bunun yanında kentsel yaşantının, kişilere oy verme dışında ve belki ondan da etkin nitelikte alternatif siyasal katılma yolları sağladığı, bunun da oy vermenin nisbi önemini azalttığı belirtilmiştir [ÖZBUDUN, 1975:105]. Türkiye’de de bu konuda 1960’lı yıllardan başlayarak yapılan araştırmalar seçime katılma oranlarının köylerde daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.^{VI} Türkiye’de seçimlere kente göre köyde daha yüksek bir katılım oranı gerçekleşmektedir. Bu durum 1999 ve 2002 seçimlerinde de tekrarlanmıştır. Her iki seçim dönemine baktığımızda hem Türkiye genelinde hem de tek tek illerde köy seçmenleri kenttekilere göre seçimlere daha yoğun bir katılma göstermişlerdir. 1999 seçimlerine %77.8 oranında kent, %80.2 oranında köy seçmenleri katılırken 2002’de bu oranlar %68.6 ve %73.9 şeklinde olmuştur[DİE, 2005].

Buraya kadar olan bölümü kısaca kentin siyasal katılma için elverişli bir ortam sağladığı ve siyasal katılma alternatiflerini çoğaltıp çeşitlendirdiği buna karşın ülkemizin de dahil olduğu bazı ülkelerde oy verme kapsamında kırsal bölgelerde daha fazla bir katılma olduğunu söyleyebiliriz. Yine kentte siyasal katılma bilincinin daha yüksek olduğu buna karşın köylerde bu bilinç düzeyinin düşüklüğü ve uyarılmış davranışların yaygın olduğunu temel hipotez olarak ele alabiliriz. Buna ek olarak köyde yaşayanların elverişsiz sosyoekonomik koşullara sahip olmaları, onların siyasal gelişmeleri izleme ve değerlendirme olanaklarını kısıtlamakta ve siyasal etkinlik düzeylerini de azaltmaktadır.

2. ÖRNEKOLAY ARAŞTIRMASI

2.1. Görüşülenlerin Sosyoekonomik Özellikleri

Ekonomik bileşenler, nüfus yapısı, nüfus yoğunluğu dolayısıyla hizmetlerin toplanması gibi nedenlerle kentte yaşayanlar köydekilere göre daha yüksek bir sosyoekonomik düzeye sahiptirler.

2.1.1. Görüşülenlerin Yaşı

Örnekleme kitlelerine yaş ölçütüne göre bakıldığında en büyük grupların kentte %30.3’lük oranla 36-45 yaşları arasındaki orta yaş grubu, köyde ise 46 ve daha üst yaşlardaki kişilerden meydana geldiği görülmektedir. Köyde görüşülenler arasında 46 ve üstü yaş grubuna dahil olanlar köyde toplam görüşülenlerin yarısından fazladır.(%53.1) Kenti ve köyü içeren tüm seçmenler içinde de yaşa göre en büyük kitleyi yine 46 ve üstü yaş grubuna girenler (%37.5) oluşturmaktadır. Kentte yaş grupları arasındaki dağılım köydeki dağılımdan daha dengeli bir görünüm sergilemektedir.

^{VI} Bu konuda genel bir değerlendirme için bkz. Ali Eşref TURAN, **Türkiye’de Seçmen Davranışı – Önceki Kırılmalar ve 2002 Seçimi**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004, s.95-102. Ayrıca bu konuda yapılmış iki inceleme için bkz. Ergun ÖZBUDUN, **Türkiye’de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma**, Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Yayını, No:363, Ankara 1975, s.107 ve Deniz BAYKAL, **Siyasal Katılma – Bir Davranış İncelemesi**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:302, Ankara 1970, s.69.

Tablo 1: Görüşülenlerin Yaşı

Yaş	Kent Seçmenleri	Köy Seçmenleri	Tüm Seçmenler			
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
18-25	91	23,8	45	12	136	17,9
26-35	91	23,8	39	10,4	130	17,2
36-45	116	30,3	92	24,5	208	27,4
46+	85	22,2	199	53,1	284	37,5
Toplam	383	100	375	100	758	100

Köyde belirgin olan yaş grupları arasındaki oransal fark, kente gelindiğinde azalmaktadır. Köyde genç nüfus azdır, gençler daha iyi olanaklar sunan kente yönelmiş görünmektedir.

2.1.2. Görüşülenlerin Cinsiyeti

Cinsiyet dağılımı bakımından kent ve köyde görüşülenlerin oranları birbirine çok yakındır. Kentte %35 oranında kadın, %65 oranında erkek ile görüşülürken köyde %34.1 oranında kadın ve %65.9 oranında erkek seçmen ile görüşülmüştür.

Tablo 2: Görüşülenlerin Cinsiyeti

Cinsiyet	Kent Seçmenleri	Köy Seçmenleri	Tüm Seçmenler			
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	134	35	128	34,1	262	34,6
Erkek	249	65	247	65,9	496	65,4
Toplam	383	100	375	100	758	100

Kent ile köy arasındaki bu oransal yakınlığın yanında her iki alanda da kadın ve erkek dağılımında erkekler lehine bir tablo ortaya çıkmıştır. Hem kentte hem de köyde erkeklerin oranı kadınların oranından %30 daha fazladır. Toplum içinde erkeklerin kadınlardan daha fazla dış dünyaya açık olması, erkek seçmenlerle daha kolay temas kurulmasına buna karşın kadın seçmenlere ulaşmanın daha zor olmasına neden olmaktadır.^{vii}

2.1.3. Görüşülenlerin Mesleği

Meslek bakımından kentte çeşitlilik görülürken, köyde benzerlik fazladır. Görüşülenler arasında ev hanımları kentte (%19.8) ve köyde (%32.5) en büyük gurubu oluşturmaktadır. Köyde görüşülen kadınların

^{vii} 1960'lı yıllarda bir Orta Anadolu köyünde gözlemler yapan Pierce, bu köydeki sosyal yapı ve ilişkilerin temel belirleyicisi olarak yine yaş ve cinsiyet faktörlerini öne çıkarmaktadır. Pierce, geleneksel düzende yaşayan dışa kapalı olarak kendine yeten bir düzen sürdüren köy toplumunda mesleki farklılaşmanın ve bu doğrultuda çıkar çatışmasının ortaya çıkmadığını ayrıca bu toplumun siyasal sisteme ve bunun somut yüzü olarak algıladıkları devlete karşı saygılı, ulaşım ve iletişim zorluğu dolayısı ile köydeki sosyal yapı kapsamında tedbirli ve oto kontrollü olduklarını vurgulamaktadır. Bkz. Joe E. PIERCE, **Bir Türk Köyünde Yaşam**, (Çev. Zeycan SARIHACIOĞLU), Epsilon Yayınları, İstanbul 2003, s. 154.

tamamı ev hanımı olarak kodlanmıştır. Ancak köylü kadınlar, tarımsal faaliyetlerden ev işlerine kadar köyde görülen pek çok işte erkekler kadar çalışmaktadırlar. Köyde ev işi olarak evlerin bahçelerinde yetiştirilen sebzele rin bakımı, evlerin yanında yer alan bölümlerde yapılan hayvancılık vb. faaliyetler kadının günlük işleri arasında yer almaktadır. Yine de köyde erkeklerin bakış açılarına paralel olarak kadınlar da kendilerini “hazır yiyici”^{VIII} görmekte ve mesleksiz kabul etmektedirler.

Tablo 3: Görüşülenlerin Mesleği

Meslek	Kent Seçmenleri		Köy Seçmenleri		Tüm Seçmenler	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Memur	39	10,2	8	2,1	47	6,2
İşçi	44	11,5	26	6,9	70	9,2
Çiftçi	4	1	103	27,5	107	14,1
İşsiz	13	3,4	12	3,2	25	3,3
Öğrenci	53	13,8	5	1,3	58	7,7
Esnaf	62	16,2	44	11,7	106	14,0
Akademik Personel	12	3,1	-	-	12	1,6
Ev Hanımı	76	19,8	122	32,5	198	26,1
Emekli	45	11,7	49	13,1	94	12,4
Serbest Meslek	24	6,3	2	0,5	26	3,4
Diğer	11	2,9	4	1,1	15	2,0
Toplam	383	100	375	100	758	100

Kentte memur, işçi, öğrenci, esnaf, akademik personel ve vasıflı serbest meslek sahipleri (eczacı, mühendis, mimar) gibi çeşitli mesleklere sahip bireyler bulunmaktadır. Buna karşın köyde çiftçi oranı yüksektir. Köyde kadınlar ev hanımı, erkekler ise çiftçi, işçi ve emekli olarak belirginleşmektedir. Bununla birlikte köyde erkeklerin tek başlık altında toplanıp ele alınması mümkündür. Bunun sebebi, emekli olarak ifade edilenlerin tamamına yakınının BAĞ-KUR’a prim ödeyerek emeklilik hakkı kazanmış çiftçiler olması ile, işçi olarak ifade edilenlerin genellikle “rençber” denilen tarım işçisi veya topraklı köylü olmalarından kaynaklanmaktadır. Dolayısı ile emekli, çiftçi ve işçi olanları bir arada değerlendirildiğinde köyde mesleki farklılaşmanın çok sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir.

“Diğer” başlığı altında yer alan meslekler köyde muhtarlık ve ihtiyar heyeti üyeliği olarak belirtilmiştir. Bu da köyde büyük ölçüde benzeşen mesleki yapı içinde muhtarlık ve ihtiyar heyeti üyeliğinin farklılık ve statü sağlayan ve meslek olarak görülen görevler olduğunu göstermektedir.

Kentte diğer grubunda yer alan meslekler, şoförlük, halı dokumacılık, pazarlamacılık, boyacılık, barmenlik ve reprezentlıktır.

^{VIII} Köyde görüşülen pek çok kadın mesleği kendisine sorulduğunda bu yanıtı vermiştir.

2.1.4.Görüşülenlerin Eğitim Durumu

Kent ve köy arasındaki belirgin farklardan biri de eğitim durumu bakımından gözlenmektedir. Kentte yüksekokul düzeyinde eğitime sahip olanlar (%30.5), köye göre (%2.7) büyük oranda fazladır. Benzer farklılıklar azalarak da olsa lise ve ortaokul eğitimi için de geçerlidir.

Tablo 4: Görüşülenlerin Eğitim Durumu

Eğitim	Kent	Köy	Tüm			
	Seçmenleri	Seçmenleri	Seçmenler	Sayı	Yüzde	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okumaz-Yazmaz	8	2,1	55	14,7	63	8,3
Okur-Yazar	3	0,8	34	9,1	37	4,9
İlkokul	121	31,6	211	56,3	332	43,8
Ortaokul	60	15,7	32	8,5	92	12,1
Lise	74	19,3	33	8,8	107	14,1
Yüksekokul	117	30,5	10	2,7	127	16,8
Toplam	383	100	375	100	758	100

Kentte yüksekokul düzeyinde eğitime sahip olanlar %27.8, lise düzeyinde eğitimi %10.5 ve ortaokul mezunları %7.2 oranlarında köyde aynı düzeyde eğitimlilerden daha fazla bulunmaktadır. Buna karşılık ilkokul mezunları, sadece okur – yazar olanlar ve okuma yazma bilmeyenler köyde daha belirgin ve kentten fazladır. Köyde görüşülenlerin önemli oranda (%53.1) 46 ve üstü yaşlarda olduğu düşünüldüğünde bu durumu bu durumu geçmiş dönemlerin eğitim olanakları ve buna ek olarak köyün bu bakımdan sahip olduğu olumsuzluk koşulları ile açıklamak mümkündür. Buna eğitimini ilerletenlerin bunu değerlendirmek için kente göçmeleri de eklenebilir. Bu açıdan köyde yaşayanların büyük bölümü (%80.1), eğitimsiz ve düşük eğitimli kişilerden oluşmaktadır.

Eğitim durumu açısından kent, daha dengeli bir dağılıma sahiptir. Kentte ilkokul mezunları ile yüksekokul mezunları ya da yüksekokula devam edenler kentteki tüm görüşülenler arasında en büyük grupları meydana getirmektedirler. Bu iki grubun dışındakiler sırasıyla lise ve ortaokul eğitime sahip olanlardır. Kentte sadece okur – yazar olanlarla okuma – yazma bilmeyenlerin oranları çok düşüktür.

Kent ve köyün toplamından oluşan tüm seçmenler arasında en büyük grup, ilkokul mezunlarından (%43.8) oluşmaktadır. İlkokul mezunları tüm görüşülenler arasında belirgin şekilde farklılaşırken diğer gruplar sırasıyla yüksekokul (%16.8), lise (%14.1), ortaokul (%12.1) mezunları, okuma - yazma bilmeyenler (%8,3) ile okur – yazarlar (%4,9)dır.

2.1.5.Görüşülenlerin Gelir Düzeyi

Kentte ortalama gelir düzeyi köyden daha yüksektir. Kentte en büyük gelir grubu, 301 - 750 \$ arasında gelire sahip olanlar (%62.5) oluştururken, köyde gelir düzeyi bakımından en büyük grup 0 - 300 \$ arasında gelire sahip olanlardan (%64.6) meydana gelmektedir. Bu durum kentte düzenli ve aylık geliri işlerde çalışanların daha fazla olması ile açıklanabilir.

Kentte yaşayanlar gelirlerini kolayca ve doğruluk olasılığı yüksek şekilde tahmin edebilirken köydekiler için bu daha zordur. Köyde mevsimlik gelir getirici işler tarımsal yoğunluktadır. Elde edilen gelir toptan ve hasat zamanlarında kazanıldığından bunu aylık şekliyle ifade etmek daha zor olmaktadır. Ancak yine de köydeki gelir düzeyi kentteki gelir düzeyinin altında kalmaktadır.

İkinci sıradaki gelir grupları, kentte 0 - 300 \$ gelire sahip olanlardan (%22.8) oluşurken, köyde 301 – 750 \$ arasında gelire sahip olanlardan (%30.6) oluşmaktadır.

Tablo 5: Görüşülenlerin Gelir Düzeyi

Gelir	Kent Seçmenleri		Köy Seçmenleri		Tüm Seçmenler	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
0-300 \$ ^{ix}	87	22,8	241	64,6	328	43,5
301 – 750 \$	238	62,5	114	30,6	352	46,7
751 – 1125 \$	42	11	12	3,2	54	7,2
1126 – 1500 \$	10	2,6	4	1,1	14	1,9
1501 \$ +	4	1	2	0,5	6	0,8
Toplam	381	100	373	100	754	100

0 – 750 \$ arasında gelire sahip olanlar kentte %85.3, köyde %91.2 oranlarındadır. 750 \$'dan fazla gelire sahip olanlar kentte köye göre %5.9 oranında daha fazla bulunmaktadır.

2.2.Görüşülenlerin Siyasal Bilinç Düzeyi

2.2.1.Görüşülenlerin Siyasal Gelişmelere İlgili Düzeyi

Genel olarak kentte köye nazaran daha fazla oranda siyasal gelişmelere ilgi gösterilmektedir. Kentte siyasal gelişmelerle ilgilenenlerin oranı (%70.5), ilgilenmeyenlerin oranından (%29.5) oldukça fazladır. Siyasal gelişmelerle kentte büyük ölçüde fırsat buldukça (%50.5) ilgilenilmekteyken bundan daha az bir oranda da yakından ilgilenenler (%20) bulunmaktadır.

Tablo 6: Görüşülenlerin Siyasal Gelişmelere İlgili Düzeyi

İlgili Düzeyi	Kent Seçmenleri		Köy Seçmenleri		Tüm Seçmenler	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Yakından İlgilenirim	76	20	43	11,5	119	15,8
Fırsat Buldukça İlgilenirim	192	50,5	119	31,7	311	41,2
İlgilenmem	112	29,5	213	56,8	325	43,0
Toplam	380	100	375	100	755	100

Köyde siyasal gelişmelerle ilgilenmeyenlerin oranı (%56.8), ilgilenenlerin oranından (%43.2) fazladır. Köyde siyasal gelişmelerle fırsat

^{ix} 10.6.2005 tarihi itibarıyla 1USD (\$) = 1.33 YTL olarak hesaplanmıştır.

buldukça ilgilenenler (%31.7), yakından ilgilenenlerden (%11.5) oldukça fazladır. Köyde siyasal gelişmelere karşı olan büyük ilgisizliğin nedeni eğitim ve sosyal çevre gibi etkenlerle sorunların daha fazla oranda yerel olarak algılanması ve bu yönde ilgi gösterilmesi ile ilişkilidir. Köy seçmenleri özellikle oldukça karmaşık olan AB süreci ile buna bağlı olarak ortaya çıkan iç politik gelişmeleri izlemekte ve anlamlandırmakta zorlanmaktadır. Bir de bu duruma köyün kendi alanı ile sınırlı mikro çevresini ilgilendiren sorunlarla daha fazla ilgilenme ihtiyacını eklemek gerekir. Köyde görüşülenler genellikle siyasal gelişmeler ifadesinin ardından aynı soru kalıbında “memleket meselesi” kullanıldığında bunu kendi köyünün sorunları şeklinde algılamaktadır. Bu açıdan köyde insanların ilgi alanının yakın çevreleriyle sınırlı olduğu söylenebilir.

Tüm seçmenler arasında ilgi düzeyi bakımından en büyük grubu siyasal gelişmelerle ilgilenmeyenler (%43) oluşturmaktadır. Yine tüm seçmenler arasında siyasal gelişmelerle ilgilenenlerin oranı (%57) ilgilenmeyenlerden fazla iken, bunlar arasında sadece fırsat buldukça ilgilenenlerin oranı (%41.2) çoğunluktadır. Siyasal gelişmelerle yakından ilgilenenler (%15.8) ise fırsat buldukça ilgilenenler ve ilgilenmeyenlere göre düşük düzeydedir.

2.2.2. Ülke Gündemindeki Konuların Takip Edildiği Araçlar

Ülke gündeminin izlendiği araçların kentte daha çeşitli olduğu göze çarpmaktadır. Bununla birlikte hem kentte hem de köyde gündemin takip edildiği en yaygın araç televizyondur. Her iki alanda da öncelikle televizyondan yararlanma, diğer tüm araçların toplamından daha fazla bir orana sahiptir.

Televizyon dışında kentte gazete okumanın, internet kullanımının ve radyo dinlemenin köye göre daha yaygın olduğu buna karşın köyde ise yakın çevreden alınan duyumlarla gündemi izleme yolunun önemli oranda kullanıldığı dikkat çekmektedir. Kentte kitle iletişim araçlarının yaygın kullanımı fikir çeşitliliği ve haberdarlık düzeyini artırıcı etki yaparken köyde hem sınırlı bilgilendirme kaynaklarından yararlanılmakta hem de bu bilgilendirmeler köyde yakın çevreden alınan duyumlarla anlamlandırılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 7: Gündemin İzlendiği Araçlar

Araç	Kent		Köy	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Tv	325	52.9	272	51.5
Gazete	187	30.4	80	15.1
İnternet	40	6.5	6	1.1
Radyo	48	7.8	9	1.7
Yakın Çevre	6	0.9	85	16
Dergi	8	1.3	-	-
İzlemem	-	-	76	14.3
Toplam	614	100	528	100

Köyde ayrıca gündemi takip etmediği söyleyenler de önemli bir düzeyde bulunmaktadır (%14.3). Bu kişiler kendi etraflarında olup bitenlerle yeterince meşgul olduklarını ve ülke genelinde olup bitenlere yetişmek ve onları anlamak için yetersiz olduklarını söylemektedirler.

2.2.3.Siyasal Gelişmelerin En Çok Konuşulduğu Kişi

Hem kentte hem de köyde siyasal gelişmelerin en çok konuşulduğu kişiler büyük çoğunlukla (kentte %58.5, köyde %54.5) arkadaşlardır. Kentte iş çevresinin, köyde ise kahvehane ortamının bunda etkili olduğu söylenebilir.

Kentte günlük yaşamın önemli bir bölümü iş ortamında geçtiğinden kentli seçmenler gelişmeleri en çok bu çevrede ve dolayısı ile arkadaşları ile konuşma olanağı bulmaktadırlar. Köyde ise erkekler için çalışılmayan zamanı kahvehanede geçirmek bir tür adet halinde olduğundan siyasal gelişmeler kahvehane ortamında arkadaşlarla konuşulmaktadır.

Tablo 8: Siyasal Gelişmelerin En Çok Konuşulduğu Kişi

Kişiler	Kent Seçmenleri		Köy Seçmenleri		Tüm Seçmenler	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Arkadaşlar	223	58,5	204	54,5	427	56,6
Eş	49	12,9	18	4,8	67	8,9
Aile Fertleri	46	12,1	4	1,1	50	6,6
Komşular	25	6,6	18	4,8	43	5,7
İdareciler	12	3,1	10	2,7	22	2,9
Siyasetçiler	8	2,1	9	2,4	17	2,3
Konuşmam	18	4,7	111	29,7	129	17,1
Toplam	381	100	374	100	755	100

Köyde önemli bir orana sahip siyasal gelişmeleri konuşmayanların (%29.7) tamamına yakını kadınlardan oluşmaktadır. Siyasal gelişmelerin eşle paylaşımının kentte daha yaygın olması da kadının kentte sosyal hayata daha fazla dahil olduğunu ve erkek ile görüş alışverişinde bulunabilen bir konuma geldiğini göstermektedir. Yine aile fertleri ile kentte daha yaygın şekilde görüş paylaşımını burada ailenin daha demokratik bir yapıya sahip olmasıyla açıklamak olanaklıdır. Kentte aile fertleri bir arada buldukları zamanlarda siyasal gelişmeleri aralarında daha fazla değerlendirmektedirler. Komşularla, siyasetçi ve idarecilerle siyasal gelişmeleri konuşma oranı kentte ve köyde düşük oranlarda olup bu oranlar da birbirine yakındır.

2.2.4.Görüşülenlere Göre Vatandaşın Siyasal İlgilenme Düzeyi

Genel olarak siyasetle ilgilenilmesi gerektiğini belirtenlerin oranı kentte (%91.9), köye göre (%62.1) daha yüksektir. Kentte siyasetle ne düzeyde ilgilenmek gerektiğine bakıldığında sadece oy kullanılmasını yeterli bulanların diğer yolları gerekli görenlerden daha yüksek bir oranda (%47.8)

olduğu ortaya çıkmaktadır. Oy kullanmaktan daha fazla çaba ve olanak gerektiren miting ve toplantılara katılmayı (21.5) ve en fazla çaba ve olanağı gerektiren parti üyesi olma, parti görevi alma ve aday olmayı gerekli görenlerin (%22.6) oranları birbirine yakın bulunmaktadır.

Kentte vatandaşın siyasetle hiç ilgilenmemesi gerektiğini belirtenlerin oranı (%3.9) ise oldukça düşüktür. Bir başka deyişle kentte yaşayanlar değişik düzeylerde de olsa siyasetle ilgilenilmesi konusunda genel bir kaniya sahiptirler.

Kentte olduğu gibi köyde de siyasetle sadece oy vererek ilgilenilmesi gerektiğini belirtenler (%30.1) en büyük grubu oluşturmaktadır. Bunun ardından parti üyesi olmayı, parti görevi almayı ve aday olmayı içeren ilgi düzeyini gerekli görenler (%22.6) ve miting ve toplantılara katılımı gerekli bulanlar (%11.5) gelmektedir.

Tablo 9: Vatandaşın Siyasetle Ne Düzeyde İlgilenmesi Gerektiği

	Kent	Köy	Tüm			
	Seçmenleri	Seçmenleri	Seçmenler	Sayı	Yüzde	
Sadece Oy Kullanmalı	182	47,8	113	30,1	295	39,0
Mitinglere Katılmalı	82	21,5	43	11,5	125	16,5
Üye/Aday Olmalı	86	22,6	77	20,5	163	21,6
Hiç İlgilenmemeli	15	3,9	58	15,5	73	9,7
Diğer	16	4,2	4	1,1	20	2,6
Bilmiyorum	-	-	80	21,3	80	10,6
Toplam	381	100	375	100	756	100

Vatandaşın siyasetle hiç ilgilenmemesi gerektiğini belirtenlerin oranı köyde %15.5 düzeyinde olup bu oran kentten (%3.9 oranında) daha yüksektir. Kent ile köyde vatandaşın siyasetle ilgilenmemesi gerektiğini söyleyenler önemli ölçüde farklılaşmazken, köyde vatandaşın siyasetle ne ölçüde ilgilenmesi gerektiğini bilmeyenlerin oranı (%21.3) yüksektir. Bu sebeple “bilmiyorum” cevabı diğer başlığında ayrıca ele alınmaktadır.

Tüm seçmenlerin ortalamasına bakıldığında vatandaşın sadece oy kullanmasını yeterli görenlerin oranı (%39), diğer siyasal katılma yollarının kullanılmasını gerekli görenler ile siyasetle hiç ilgilenilmemesi gerektiğini belirtenlere göre yüksektir. Ayrıca oy kullanma dışındaki katılma ve ilgilenme yollarının ortalamaları da siyasetle hiç ilgilenilmemesi gerektiğini belirtenlerden yüksektir. Bu bağlamda seçmenler arasında, kent ile köy seçmenleri arasındaki farklı oranlara rağmen, genel olarak vatandaşın siyasetle ilgilenmesi gerektiği düşünülmektedir. Ancak bu ilgi düzeyinin sadece oy verme düzeyinde olması yeterli görülmektedir. Böyle bir bakış açısının oluşması siyasal konjonktür ve yasal kısıtlamalardan da etkilenmiş olabilir.

2.2.5. Görüşülenlerin Siyasal Etkinlik Düzeyi

Siyasetle ilgilenme düzeyi göz önüne alındığında ilk dikkat çeken durum, köyde kente göre daha yaygın biçimde oy kullanma yolunun tercih edildiğidir.

Köyde sadece oy kullananların oranı (%76.8), kentten (%66.1) fazlayken oy verme dışındaki yolların kullanımı kentte daha yaygın şekilde tercih edilmektedir. Bu doğrultuda kentte oy vermenin yanında siyasetle ilgilenme yollarının kentten sunduğu olanaklarla paralel olarak çeşitlendiği ve kentlilere oy vermenin dışında veya yanında alternatif yollar sunduğu görülmektedir. Ancak yine de miting ve toplantılara katılanlar ile parti üyesi olan, parti görevi alan ve aday olanların oranı, oy kullananların oranından oldukça düşük bir seviyede kalmaktadır. Bu durum oy kullanma dışındaki yolların gerektirdiği çaba, zaman ve kişisel olanakların her zaman yeterli olmamasıyla açıklanabilir. Aksi durumda tüm oy verenlerin parti üyesi olması veya aday olması ihtimalinin gerçekleşmesi oldukça güçtür. Oy kullanmak ise her sıradan vatandaşın fazlaca çaba harcamadan yapabileceği bir eylem olarak en fazla sergilenen siyasal katılım yoludur.

Tablo 10: Kendisinin Siyasetle İlgilenme Düzeyi

	Kent Seçmenleri		Köy Seçmenleri		Tüm Seçmenler	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Sadece Oy Veririm	252	66,1	288	76,8	540	71,4
Mitinglere Katılıyorum	49	12,9	24	6,4	73	9,7
Üye/Aday Olurum	54	14,2	36	9,6	90	11,9
Hiç İlgilenmem	16	4,2	27	7,2	43	5,7
Diğer	10	2,6	-	-	10	1,3
Toplam	381	100	375	100	756	100

Siyasetle hiç ilgilenmeyenlerin oranı ise köyde (%7.2), kente göre (%4.2) daha yüksektir. Tüm seçmenlerin ortalamasına bakıldığında siyasetle ilgilenme düzeyinin genellikle sadece oy verme şeklinde (%71.4) gerçekleştiği fakat bunun yanında siyasetle en üst seviyede ilgilenenlerin de önemli bir oranda olduğu (%11.9) söylenebilir. Yine de siyasete katılımın genel olarak oy verme şeklinde anlaşıldığı belirtilmelidir.

Tablo 11: Kent ve Köy Seçmenlerinin Siyasetle İlgilenme Düzeyine Göre Yurttaşların Siyasetle Ne ölçüde İlgilenmesi Gerektiği Düşüncesi

Siyasetle İlgilenme Düzeyi	Görüşülenlere Göre Sıradan Vatandaşın Siyasetle Ne Ölçüde İlgilenmesi Gerektiği									
	Sadece Oy Kullanmalı		Mitinglere Katılmalı		Üye, Aday Olmalı		Hiç İlgilenmemeli		Diğer veya Bilmiyorum	
	Kent	Köy	Kent	Köy	Kent	Köy	Kent	Köy	Kent	Köy
Sadece Oy Veririm	66,7	36.5	9,9	9.4	17,9	13.2	2,8	16.7	2,8	24.3
Mitinglere Katılıyorum	10,2	4.2	75,5	54.2	12,2	41.7	-	-	2	-
Üye, Aday Olurum	9,3	13.9	29,6	8.3	61,1	72.2	-	5.6	-	-
Hiç İlgilenmem	25	7.4	12,5	-	12,5	11.1	50	29.6	-	51.8
Diğer	-	-	20	-	-	-	-	-	80	-
Oran	47,8	30.1	21,5	11.5	22,6	20.5	3,9	15.5	4,2	1.1

Görüşülen seçmenlerin siyasetle ilgilenme düzeyi ile siyasetle ilgilenme düzeyinin ne olması gerektiği konusundaki görüşleri genellikle paralellik arz etmektedir. Diğer bir deyişle görüşülenler kendi ilgi düzeylerini gerekli ve yeterli görmekteyler. Bununla birlikte siyasetle hangi düzeyde ilgilenilmesi gerektiğini bilmeyenler köyde daha fazladır.

Sadece oy verenler bakımından kentte siyasetle daha fazla ilgilenilmesi gerektiği belirtilirken, miting ve toplantılara katılan köylü seçmenler parti faaliyetlerinde bulunulması kenttekilerden daha fazla gerekli görmekteyler. Parti faaliyetinde bulunan köylü seçmenlerin yine parti faaliyetini gerekli görme düzeyleri kenttekilerden daha yüksektir.

Kentte ve köyde yaşayan kadınların siyasal gelişmelere ilgi düzeyine de yer vermek gereklidir. Köylü kadınların siyasal gelişmelere düzey farkı olmaksızın toplam ilgi oranı (%7.1), kentteki kadın ile karşılaştırıldığında (%56.4) çok düşük kalmaktadır. Köylü kadının siyasal gelişmelere ilgisi yok denecek kadar az iken kentteki kadın oranının yarıdan fazlası siyasal gelişmelerle ilgilenmektedir.

Buna karşın köyde yaşayan kadınların tamamına yakını (%93) siyasal gelişmelerle ilgilenmemektedir. Kentte yaşayan kadınlarda ise bu oran (%43.6) köydeki kadınlara göre oldukça düşük, kentte siyasal gelişmelere ilgi gösterenlerle karşılaştırıldığında da yine düşük bir orandır.

Kentte yaşayan kadının siyasal gelişmelere ilgi düzeyi köylü kadın ile karşılaştırıldığında çok yüksek bulunmaktadır. Fakat kentte yaşayan kadınların ilgi düzeyleri ağırlıklı olarak fırsat buldukçadır (%44.4). Ayrıca kentteki kadınları tam anlamıyla ve popüler deyimle “kentli kadın” olarak tanımlamak mümkün gözükmemektedir. Bunun sebebi kentteki kadınların

yarıdan fazlasının (%56.7) ev hanımı olmasına karşılık sadece az bir bölümünün (%22) çalışıyor veya emekli durumda olmasıdır.

Tablo 12: Kentte ve Köyde Yaşamalarına Göre Kadınların Siyasal Gelişmelere İlgili Düzeyi (Yüzde)

Görüşülenlerin Cinsiyeti	Siyasal Gelişmelere İlgili Düzeyi		Toplam	
	Yakından İlgilenirim	Fırsat Buldukça İlgilenirim	İlgilenmem	
Kentteki Kadın	12	44,4	43,6	100
Köydeki Kadın	0,8	6,3	93	100
Ortalama	6,4	25,3	68,3	100

Kentte kadınların çalışan oranına yakın bir bölümü öğrencidir (%17.9). Bu durumda veriler doğrultusunda kentte yaşamının kadın için diğer değişkenlerden bağımsız olarak siyasal gelişmelere ilgi düzeyini artırıcı bir etkisi olduğu söylenebilir.

2.2.6. Görüşülenlerde Siyasal Etkinliğin Düzeyi

Siyasetle uğraşmalarının ülke sorunlarının çözümüne yarar sağlayıp sağlamayacağı sorusuna verilen yanıtların oluşturduğu oranlar siyasetle ilgilenmenin kentte daha olumlu ve gerekli görüldüğünü göstermektedir.

Siyasetle uğraşmasının, genel olarak anlaşıldığı şekliyle oy kullanmasının ve gelişmeleri izlemesinin, ülke sorunlarının çözümüne katkı sağlayacağını düşünenlerin oranı kentte %39.9 iken köyde %31.7'dir. Ayrıca bu faaliyetleri yerine getirmesinin yararlı olabileceğini düşünenlerin oranı kentte (%38.3) köyden (%27.7) daha fazladır.

Tablo 13: Siyasetle Uğraşmanızın Sorunların Çözümüne Katkısı Var mı?

	Kent Seçmenleri	Köy Seçmenleri	Tüm Seçmenler			
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	152	39,9	119	31,7	271	35,8
Hayır	83	21,8	93	24,8	176	23,3
Belki Yararlı Olabilir	146	38,3	104	27,7	250	33,1
Fikrim Yok	-	-	59	15,7	59	7,8
Toplam	381	100	375	100	756	100

Buna karşın siyasetle uğraşmasının ülke sorunlarının çözümüne katkı sağlamayacağını düşünüp bunu yararsız görenler köyde (%24.8), kente göre (%21.8) daha fazladır. Buna ek olarak köyde bu soru hakkında fikir beyan etmeyenlerin veya fikri olmayanların oranı (%15.7) önemli bir

düzeededir. Bu durumu köyde yaşayan bu kişilerin siyasete ilgi düzeylerinin düşük olması ile açıklamak olasıdır. Bu bağlamda kentte yaşayanların köydekilere göre kendilerini siyasal açıdan daha ilgili oldukları söylenebilir.

Ozankaya da köyde siyasal kültürü tespit etme çabasında olduğu araştırmasında köylülerin büyük çoğunluğunun seçim olgusunu önemli bulduğunu ancak bu önemin seçimin, ulusal egemenliği kullanma aracı olmasından dolayı değil, köylünün kendi dışında gelişen siyasetin kurulumundan faydalanma aracı olarak görmesinden kaynaklandığını tespit etmiştir[OZANKAYA,1971:164]. Nitekim bizim araştırmamızda da siyasetle uğraşmanın daha özel olarak oy kullanmanın sorunların çözümüne etkisi “memlekete bir katkısı dokunur”, “belki çalışacak bir iş kurulur” gibi cümlelerle ifade edilmiştir.

2.2.7.Oy Kullanırken Danışılan Kişi

Gerek kentte gerekse köyde seçmenlerin çoğunluğu oy kullanırken kendilerinin karar verdiğini ve herhangi birine danışma gereği duymadıklarını söylemişlerdir. Kentte kullanacağı oya kendisi karar verenlerin oranı (%85.6), köyde aynı yolla oy kullananların oranından (%65.6) daha fazladır.

Köyde %19.7 oranında, oy kullanırken eşine danıştığını ifade edenler bulunmaktadır. Köyde oy kullanırken eşine danışanlar, kentte aynı grupta yer alanların iki kat düzeyindedir. Ayrıca oy kullanırken eşine danıştığını söyleyenler hem köyde hem de kentte kadın seçmenlerdir. Köyde bu oranın yüksek olması kentin kadına verdiği farklı konum ile açıklanabilir.

Kentteki kadın, köydekine göre sosyal hayatın daha fazla içinde, gelişmelerden daha fazla haberdar, erkek ile eşit ya da erkeğe köyde olduğundan daha yakın bir yerde konumlanmaktadır. Köyde ise, yaşını dahi bilmeyen pek çok kadına rastlanmıştır.

Tablo 14. Oy Kullanırken Danışılan Kişi

	Kent Seçmenleri		Köy Seçmenleri		Tüm Seçmenler	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kendisi	326	85,6	246	65,6	572	75,7
Eşime	35	9,2	74	19,7	109	14,4
Aile Büyükleri	9	2,4	23	6,1	32	4,2
Komşular	1	0,3	5	1,3	6	0,8
Arkadaşlar	4	1	23	6,1	27	3,6
Diğer	6	1,6	4	1,1	10	1,3
Toplam	381	100	375	100	756	100

Köyde ayrıca oy kullanırken aile büyüklerine (%6.1) ve arkadaşlarına (%6.1) danıştığını söyleyenlere de rastlanmıştır. Tüm

seçmenler içinde kullanacağı oya kendisi karar verenlerin oranı (%75.7) oldukça yüksektir.

2.2.8.Kentte ve Köyde Yaşamın Siyasetle İlgilenmeye Etkisi

Kentte yaşayanların %46.3'ü kentte yaşamalarının siyasetle ilgilenmelerini etkilemediğini belirtmiştir. Yine kentte yaşayanların %36.1'lik kesimi kentte yaşamalarının siyasetle ilgilenmelerini olumlu etkilediğini ifade etmiştir.

Tablo 15: Kentte veya Köyde Yaşamın Siyasetle İlgilenmeye Etkisi

	Kent Seçmenleri		Köy Seçmenleri	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Olumlu	137	36,1	14	3,8
Olumsuz	11	2,9	74	19,9
Etkilemiyor	176	46,3	146	39,2
Fikrim Yok	56	14,7	138	37,1
Toplam	380	100	372	100

Kentte yaşamalarının siyasetle ilgilenmelerine etkisi konusunda fikri olmayanlar %14.7 oranındadır. Kentte yaşamalarının siyasetle ilgilenmelerini olumsuz etkilediğini ileri sürenler çok düşük bir oranda (%2.9) bulunmaktadır. Söz konusu kişiler buna neden olarak kent insanının iki yüzlü olmasını ileri sürmüşlerdir.

Kentte yaşamalarının siyasetle ilgilenmeleri için olumlu etki yarattığını ifade edenler, bu etkileri başlıca gelişmeleri daha yakından takip etme olanağının bulunması, imkanların daha fazla olması, siyasal çevrelerle iletişim kurabilmeleri olarak belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra kentte fikirlerin çeşitli olması, aktif siyaset yapabilme olanağı, bilinç düzeyinin yüksek olması, siyasetle ilgilenmek için zamanın olması, kentte özgür davranma imkanının olması ve eğitim seviyesinin yüksek olması gibi yanıtlar da verilmiştir.^x

^x Siyasetle ilgilenme bakımından kentte yaşamının olumlu, köyde yaşamının ise olumsuz etkilerinin tablo şeklinde düzenlenmesi alınan yanıtların bu şekilde yoğunlaşmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 16: Kentte Yaşıyor Olmanın Siyasetle İlgilenmeye Olumlu Etkileri

	Sayı	Yüzde
Siyasal Çevrelerle İletişim Kolaylığı	17	13,4
Kentte İmkanların Fazla Olması	37	29,1
Kentte Fikirlerin Çeşitli Olması	11	8,7
Kentte Bilinç Düzeyinin Yüksek Olması	4	3,1
Kentte Aktif Siyaset Yapabilme Olanığı	8	6,3
Kentte Siyasetle İlgilenmek İçin Zaman Olması	3	2,4
Gelişmeleri Daha Yakından İzleme Olanığı	43	33,9
Kentte Özgür Davranabilmek	2	1,6
Kentte Eğitim Seviyesinin Yüksek Oluşu	2	1,6
Toplam	127	100

Köyde yaşayanların %39.2'lik kısmı köyde yaşamalarının siyasetle ilgilenmelerini etkilemediğini belirtmiştir. Bunun yanında %37.1'lik kesimin ise bu konuda fikri yoktur. Köyde yaşamalarının siyasetle ilgilenmelerini olumsuz şekilde etkilediğini belirtenlerin oranı %19.9'dur.

Tablo 17: Köyde Yaşıyor Olmanın Siyasetle İlgilenmeye Olumsuz Etkileri

	Sayı	Yüzde
İşlerin Yoğunluğu,Zaman Yokluğu	14	22,2
İmkanların Kısıtlı Olması	37	58,7
Köy Yerinin Küçük Olması	12	19
Toplam	63	100

Köyde yaşamının siyasetle ilgilenmede beliren olumsuz koşulları, imkanların kısıtlı olması, işlerin yoğunluğundan dolayı zaman ayıramama ve köy yerinin küçük olması ile ifade edilmiştir.Köyde yaşamının bu konuda olumlu etkisi olduğunu ileri sürenlerin oranı (%3.8) çok düşüktür. Köyde yaşamının olumlu etkisinin ise, birincil ilişkilerin yoğunluğundan kaynaklandığı ifade edilmiştir.

SONUÇ

Ulaşım ve iletişim olanaklarındaki hızlı gelişmelerin mesafeleri önemsiz hale getirmesi ve zamanı daha verimli kullanma fırsatı sunmasına rağmen kent ve kırsal arasındaki farklılıklar sürmektedir. Günümüzde teknolojik yeniliklerin sunduğu bu olanaklar, yönetim ve demokrasi anlayışlarında değişme ve gelişmeler yaratarak siyasal katılmayı daha çok özendiren bir

durumu ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda kentlerin bireylere sunduğu olanakların siyasal katılma için köylerde olduğundan daha elverişli bir çevre yarattığı açıktır. Bu açıdan kentler gerek kentte gerekse köyde yaşayan seçmenlerin siyasete eriştikleri, siyasal partiler ve yönetim mercileri ile temas imkanı elde ettikleri yerlerdir. Bu yönüyle kent, siyasal katılmanın ortamıdır.

Bununla birlikte bugün dahi en yaygın olarak kullanılan siyasal katılma yolunun oy verme olması, kentin siyasal katılma düzeyi üzerindeki etkisini sorgulamamıza sebep olmaktadır. Ülkemizle birlikte birçok ülkede seçimlere katılım köylerde, kentlerde olduğundan daha fazla olmaktadır. Diğer siyasal katılım yollarının henüz yeteri kadar kullanılmaması ise kentlerin sağladığı elverişli ortamın yeterince işlevsellik kazanamaması sonucunu doğurmaktadır. Ülkemiz örneğine bakacak olursak; siyasal konjonktürün, yasal kısıtlamaların ve siyasal kültürün katılımcılığı teşvik etmemesi kent ortamının etkisini kısıtlamaktadır. Siyasetle ilgilenmenin sadece oy verme düzeyinde kalması dolayısı ile küçük yerleşim birimlerindeki aktiflik imkanı daha fazla olmaktadır. Günümüzde de yerel politikacılar ve önderler küçük toplulukları kolaylıkla mobilize ederek oy kullanmaya teşvik edebilmektedirler.

Örnekolay araştırmamız ile ortaya çıkan sonuçlar da bu verileri doğrulayıcı nitelikte olmuştur. Kentte yaşayanlar siyasal gelişmelerle daha fazla ilgilenmekte, siyasetle uğraşılmasının ülke sorunlarının çözümüne katkı sağlayacağını ve vatandaşın siyasetle daha üst düzeylerde ilgilenmesi gerektiğini -köydekilere göre daha fazla- düşünmektedirler. Ayrıca kentte yaşayanlar siyasal gelişmeleri daha çeşitli araçlar vasıtası ile izlemekte ve konuşmaktadırlar. Bu bağlamda kentte yaşayanlarda siyasal etkinlik düzeyi daha yüksektir ancak siyasetle aktif ilgilenme düzeyleri sadece oy verme ile sınırlı kalmaktadır. Bu açıdan kentin onlara sunduğu olanaklardan yeterince yararlanamadıkları söylenebilir. Kentte yaşayanların aksine siyasetle hiç ilgilenmeyen ve siyasal gelişmeleri hiç konuşmayan köy seçmenleri oy verme yoluyla yüksek oranda siyasal katılma göstermektedirler.

Araştırma sonunda köyde yaşayan kadınların tamamına yakını, kentte yaşayanların da önemli bir bölümü siyasal gelişmelerle hiç ilgilenmemekte, siyasal gelişmeleri izlememekte ve eşleri ya da ailelerine danışarak oy kullanmaktadırlar. Bu durum siyasetin “erkek işi” bir etkinlik olduğu yönündeki yerleşmiş anlayışın köyde baskın olarak kentte de hissedilir derecede sürdüğünü göstermektedir.

KAYNAKÇA

1. BAYKAL Deniz, **Siyasal Katılma – Bir Davranış İncelemesi**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:302, Ankara 1970.
2. ÇEZİK Asuman, **Kentleşme Yerleşme Sektör Raporu**, DPT-SPD Yayını, Ankara 1982.
3. DAVER Bülent, **Siyaset Bilimine Giriş**, Siyasal Kitabevi, Ankara 1993.
4. DİE, 1999 ve 2002 Genel Seçimlerine Ait İstatistik Verileri.

5. KALAYCIOĞLU Ergun, **Karşılaştırmalı Siyasal Katılma – Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını No:10, İstanbul 1983.
6. KURT Hacı, **Türkiye’de Kent – Köy Çelişkisi**, Siyasal Kitabevi, Ankara 2003.
7. NIE Norman H., VERBA Sidney, CONVERSE Philip E., (Çev. TURAN İltar, KARAMUSTAFAOĞLU Tunçer), **Siyasal Katılma Kamuoyu ve Oy Verme Davranışı**, Siyasi İlimler Türk Derneği Yayınları, Ankara, 1989.
8. ÖZ Esat, **Tek Parti Yönetimi ve Siyasal Katılma**, Gündoğan Yayınları, Ankara 1992.
9. ÖZBUDUN Ergun, **Türkiye’de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma**, Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Yayını, No:363, Ankara 1975.
10. ÖZER İnan, “Toplumsallaşma Sürecinin Siyasal Boyutu, Siyasal Katılma ve Kentleşme”, **Hacettepe Üniversitesi, İİBF Dergisi**, C.6, S.1-2, 1988
11. ÖZSOY Osman, **Yerel ve Genel Seçimlerde Seçmen – Siyasetçi İlişkileri Ekseninde Başarılı Siyasetçinin El Kitabı**, Hayat Yayınları, İstanbul 2004.
12. ÖZTEKİN Ali, **Siyaset Bilimine Giriş**, Siyasal Kitabevi, 4.basım, Ankara 2003.
13. PIERCE Joe E., **Bir Türk Köyünde Yaşam**, (Çev. Zeycan SARIHACIOĞLU), Epsilon Yayınları, İstanbul 2003.
14. TURAN Ali Eşref, **Türkiye’de Seçmen Davranışı – Önceki Kırılmalar ve 2002 Seçimi**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004.
15. TÜTENGİL Cavit Orhan, **100 Soruda Kırsal Türkiye’nin Yapısı ve Sorunları**, 4.basım, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1983.